

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ В ПРАЦЯХ К.Д. УШИНСЬКОГО

К.Д. Ушинський вніс значний вклад в розвиток теорії і практики виховання учнівської молоді. В його працях глибоко і всебічно проаналізовано теоретичні питання виховання дітей, накреслені основні напрями розвитку української педагогіки з проблем виховання і навчання. Аналіз переважної більшості його фундаментальних праць з проблем виховання дітей показує, що великий педагог України звертав значну увагу на розв'язку проблеми співвідношення педагогічної теорії і практики, на визначення ролі і місця виховання в загальному виховному процесі, на роль педагога в цьому процесі. Він гостро критикував тих вчених, які відкидали виховання на другий план, вважаючи, що основу формування особистості становить навчання. В статтях "Про користь педагогічної літератури", "Три елементи школи", "Про народність у суспільному вихованні" та ін. К.Д. Ушинський вперше в педагогічній науці зумів дослідити окремі актуальні питання теорії виховання. Особливо велике значення для розвитку теорії виховання підростаючого покоління мала його праця "Про народність у суспільному вихованні". В ній теорія та історія розглядається в єдності. Історичний аналіз є передумовою теоретичного висновку. Теоретичні висновки опираються на генетичне дослідження фактів і явищ. Осмислення і широта їх теоретичного узагальнення історично висока. В теорії педагогіки тут її філософія виховання, його соціологія і психологія. Праця К.Д. Ушинського була високо оцінена педагогами-критиками.

Широкі горизонти в розвитку педагогічної науки, її теорії виховання та навчання дітей відкрила його фундаментальна праця "Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології". Вона підсумувала всі його попередні шукання в педагогіці і становила нову епоху в історії педагогічної науки. Вчений розкрив невичерпні можливості виховання, вказав на величезні невикористані можливості людського розвитку, до яких виховання ще тільки мало звернутися. Хоча вчений не встиг завершити працю, він працював "в самій природі людини" знайти "засоби виховної діяльності", переконливо доводячи, що "засоби ці величезні". Аналізуючи питання фізіології та психології,

К.Д. Ушинський говорив, що "ми дивуємося ... широкій можливості мати величезний вплив на розвиток розуму, почуття і волі в людини й так само дивуємося мізерності тієї частки цієї можливості, якою вже скористалося виховання". Отже, великий педагог показав, наскільки перспективний обраний ним шлях "антропологізації" педагогіки, наскільки перспективне плідотворне пізнання законів розвитку людини для збагачення арсеналу виховних засобів, наскільки велика роль виховання в формуванні особистості кожної людини. Він усвідомив, що з "цього джерела виховання майже ще не брало", що його починання це перша спроба "не тільки в нашій, а й у загальній літературі". К.Д. Ушинський велику увагу звертав на особу вихователя, тому що статуті і програми, ніякий штучний організм закладу, не може замінити особистості в справі виховання. Без впливу вихователя на вихованця справжнє виховання, що проникає в характер, неможливе. Тільки характером можна формувати характер. Ось чому ми повинні добре підходити до вибору вихователя підростаючого покоління.

К.Д. Ушинський звертав значну увагу і на трудове виховання учнів. Він не один раз підкреслював, що праця дітей, відіграє велику роль, як в її технічному, так й у виховному значенні. "Вільна праця потрібна людині сама по собі, для розвитку і підтримання в ній почуття людської гідності", - не один раз стверджував таку думку педагог. Значить тільки в праці загартовується кожний юнак і кожна дівчина. Без праці не може бути виховання. Як відомо, український педагог сам був патріотом своєї країни і закликав своїх друзів безмежно любити її, бути її патріотом, миротворцем людства.

Дем'ячук А.С.

Рівненський економіко-гуманітарний інститут

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА К.Д.УШИНСЬКОГО І СУЧАСНІСТЬ

Українська педагогічна наука в своїй діяльності постійно вивчає багатющу спадщину, вироблену людством на протязі багатьох століть, живиться її невичерпним джерелом. Без знання минулого, як наші предки виховували підростаюче покоління у минулому, неможливо розв'язати по-науковому складні питання виховання молоді незалежної України. Тільки глибоким знанням питань виховання дітей нашими предками, про те, які